

Legemidler - Tilberedninger og tilsetninger, administrering av legemidler til injeksjon og infusjon

D30835

 Utgave:
3.00

 Gjelder fra:
15.04.2021

Side 1 av 3

Hensikt og omfang

Sikre at tilberedninger og tilsetninger av legemidler til bruksferdige injeksjons- og infusjonsvæsker gjøres på en sikker og hygienisk måte.

Ansvar/målgruppe

Sykepleiere og leger som foretar tilberedninger og tilsetninger av legemidler umiddelbart eller kort tid før administrasjon til pasient.

Handling

Aseptisk arbeidsteknikk/non-touch teknikk: Arbeide slik at det ikke tilføres mikroorganismer eller annen forurensning til preparatet, og hindre kontakt mellom sterilt og usterilt.

Tilberedning: Klargjøring av legemiddel som på grunn av holdbarhetsforhold må gjøres bruksferdig umiddelbart eller kort tid før utdeling til pasient. Kan f.eks. være tilsetninger til infusjonsvæsker, oppløsning av tørrampulle, tilsetning av vann til antibiotikamikstur.

Generelt

- Tilsetningsarbeidet bør foregå på medisinnrom. Ved avdelinger som ikke har eget medisinnrom, skal stedet der tilsetningsarbeidet foregår være adskilt fra annen virksomhet.
- Den som foretar tilberedningen må kunne arbeide uforstyrret.
- Det skal være gode lysforhold der tilberedning av infusjonsblandingen blir gjort.
- Arbeidsplassen skal ha nødvendig utstyr innenfor rekkevidde.
- Det skal foretas bare en tilberedning av gangen, slik at en utelukker sammenblanding av flere produkter. Aseptisk arbeidsteknikk benyttes.
- Bruk tilgjengelige blandekort, blandetabeller, prosedyrer, preparatomtale (SPC) eller pakningsvedlegg som grunnlag for tilberedningen.
- Det anbefales at tilsetning av legemidler foretas umiddelbart før infusjonen starter eller injeksjonen skal gis
- Ved tilberedning av antibiotika, se [Legemidler – Tilberedning og håndtering av antimikrobielle midler](#)
- All tilberedning av cytostatika skal foregå i sykehusapotek eller i egne lokaler med sikkerhetsbenk klasse 2/isolator. For administrasjon av cytostatika se egen prosedyre [Cytostatika – administrering](#).

Før tilsetning/tilberedning av legemidlet skal det kontrolleres at:

- riktig legemiddel og fortynningsvæske er plukket fram, og at ev. utregning av styrke/mengde som ligger til grunn for tilsetningen er gjort og kontrollert. Dobbelkontroll gjøres og dokumenteres når det er påkrevet, ref. [Legemidler - Egenkontroll og dobbeltkontroll](#)
- legemidlet er forlikelig med fortynningsvæsken
- holdbarheten for legemidlet og fortynningsvæsken ikke er overskredet

Utgave: 3.00	Legemidler - Tilberedninger og tilsetninger, administrering av legemidler til injeksjon og infusjon	D30835 Side 2 av 3
-----------------	--	-----------------------

- legemidlet (oppløsningen) og infusjonsvæsken ikke er misfarget eller inneholder partikler eller synlige utfelling (visuell kontroll). Kontakt apoteket hvis det er feil ved pakning eller innhold.
- emballasjen ikke har defekter eller er skadet (sprekker, lekkasjer, tilsøling utvendig)

Aseptisk arbeidsteknikk, tilsetning/tilberedning og merking

- Prosedyre for [god håndhygiene](#) gjennomføres før arbeidsoppgaven påbegynnes.
- Arbeidet skal foretas på en ren arbeidsflate. Benkeflaten desinfiseres med 70% desinfeksjonssprit.
- Gummipropper på hetteglass, usterile stusser på infusjonsposer og halsen på glass- og plastampuller skal alltid desiniseres med enten Klorhexidinsprit 5mg/ml på steril tupfer/kompress eller ApoWipe® desinfeksjonsserviett, og la det virke i 30 sekunder. Sterile stusser på infusjonsposer (pakket i ytterpose), samt Ecoflac infusjonsbeholder trenger ikke desiniseres forutsatt at ytterposen/emballasjen åpnes med aseptisk arbeidsteknikk.
- Unngå berøring av overflater som vil komme i kontakt med produktet, for eksempel kanyler, overføringsadapter, stempel i sprøyte, membraner/propper, filterstrå.
- Engangsutstyr skal ikke gjenbrukes.
- Hender/armene skal ikke holdes rett over de deler av produktet som skal beskyttes.
- Benytt fortrinnsvis opptrekkskanyle (med eller uten filter), eventuelt 21G kanyle ved opptrekk – se [Kanyleoversikt](#)
- Bland beholderens innhold godt etter tilsetning. Beholderen snus opp-ned/ vendes 8-10 ganger.
- Oppstår synlig forandring, fargeendring og/eller partikler under tilsetningsarbeidet, avbrytes tilsetningen.
- Infusjonsvæsker som det er gjort tilsetninger til, og legemiddel tilberedt i sprøyte skal merkes med alle nødvendige opplysninger om legemiddel og pasient, inkludert tidspunkt for tilberedning og brukstid for løsningen, se [Legemidler – Merking og bruk av etiketter](#) og [Legemidler - Veiledende brukstid etter anbrudd](#)
- Fest tilsetningsslappen/sprøyteetikett på beholderen/sprøyten umiddelbart etter tilberedningen.
- Dokumenter tilberedning/tilsetning i MetaVision.

Administrering til pasient

- Legemiddeloppløsningen administreres på angitt måte (injeksjon eller infusjon), for generelle sjekkpunkter for utdeling se Legemidler - istandgjøring og utdeling og [Håndhygiene](#)
- Gi injeksjonen/infusjonen i henhold til godkjent preparatomtale eller lokale retningslinjer. Kontroller særskilt at legemiddelet gis på rett måte (perifert/sentralt, intramuskulært/intravenøst/subkutant) over rett tid. Infusjonshastigheten kontrolleres ved oppstart og eventuelt under infusjonen, se aktuelle blandetabeller, blandekort og produktomtaler (SPC).
- Se forøvring VAR SI/17.34 Injeksjoner og infusjoner for praktisk håndtering
- Ved infusjoner:
  - Ved behov for å beskytte infusjoner mot lys, bruk overtrekpose eller tildekking med aluminiumsfolie, se preparates produktomtale (SPC).
  - Vurder om infusjonssettet må etterskylles. Om etterskylling foretas, bruk forlikelig infusjonsvæske.

Utgave: 3.00	Legemidler - Tilberedninger og tilsetninger, administrering av legemidler til injeksjon og infusjon	D30835 Side 3 av 3
-----------------	--	-----------------------

- Dersom utfellinger, partikler eller fargeforandringer oppdages etter igangsatt infusjon, skal denne *straks avbrytes*, og lege kontaktes.
- Ved injeksjoner:
  - Kontroller at riktig kanyle settes på sprøyten i forhold til hvordan det skal gis. Se [Kanyleoversikt](#).
  - Desinfiser aktuelt hudområde for injeksjon med Klorhexidinsprit 5mg/ml på steril tupfer. For subkutane og intramuskulære injeksjoner, kan også injeksjonstørk med 70% sprit benyttes.
  - For praktisk håndtering, injeksjonsteknikk og administrasjonsvei (SC, IM, intrakutan, IV) – se VAR-prosedyrene SI/17.34

Referanser

SI/17.15.01.4-01	Cytostatika og andre kreftlegemidler - intravenøs administrering
SI/17.34-02	Håndvask
SI/21.01-04	Legemidler - Kanyleoversikt, opptrekkskanyler, injeksjonskanyler og filtre
SI/21.01-05	Legemidler - Egenkontroll og dobbeltkontroll
SI/21.01-20	Legemidler - Veiledende brukstid etter anbrudd
SI/21.01-31	Legemidler - Tilberedning og håndtering av antimikrobielle midler
SI/21.01-32	Legemidler - Merking og bruk av etiketter
SI/25.02-19	Risikoavfall - Cytostatika (sorteres som smitteavfall)
SI/25.02-20	Risikoavfall - Legemiddelrester og legemiddelglass/flasker (sorteres som smitteavfall)

Læringsportalen – e-læring: Aseptisk teknikk